

Caracterizarea personajului Leonida Pascalopol din opera Enigma Otiliei scrisa de George Calinescu-a treia parte

Inconjurata de rapacitatea Aglaei si a lui Stanica, de invidia Auricai si de vulnerabilitatea si neputinta lui mos Costache, Otilia descopera in Pascalopol (care si el a fost orfan) singura modalitate de a infrunta un mediu ostil si meschin, de a se rupe, in cele din urma, irevocabil de acest mediu, dobandind o pozitie sigura din punct de vedere financiar si un statut onorabil.

Eleganta respectuoasa, protocolara aproape, venita din "cresterea lui aleasa", generozitatea izvorata dintr-un simt aristocratic al altruismului, reactiile ponderate si sentimentele exprimate echilibrat, marcheaza nuanat raporturile lui Pascalopol cu toate personajele, fara deosebire, chiar si cu cele a caror ostilitate fata de Otilia este fatisa, prea bine-cunoscuta eroului. Deseori el raspunde cu tact insinuarilor rautacioase ori aprecierilor tendentioase rostite neobosit de Aglae si Aurica. Priveste cu intelegere, cel mult ironica, si condescendentia micile tertipuri prin care mos Costache si Stanica Ratiu cauta sa-i speculeze bunavointa, dincolo de limita decentei. In relatie cu aceste personaje, Pascalopol ilustreaza nobletea si superioritatea rationalitatii fata de instinctualitate. Daca, in raportul de forte ce sustin conflictul, Aglae si Stanica sunt prezente nocive, energii malefice, distructive, Pascalopol reprezinta, prin opozitie, principiul armoniei, al coerentei si masurii.

Situat, ca si Felix si Otilia, deasupra tensiunilor izvorate din lupta subterana pentru mostenire, dar avand in comparatie cu cei doi avantajul binefacator al maturitatii si al prestigiului social dat de origine si de prosperitatea in afaceri, Pascalopol este singurul care poate contracara eficient rautatea si meschinaria manifestate in forme extreme. Nu intamplator mos Costache apeleaza la sprijinul lui atunci cand se hotaraste sa transfere, fara stiinta Aglaei, o parte din bani intr-un cont personal al Otiliei. Tot Pascalopol ("greco-teiul", cum il numeste iritat Stanica) este cel care aduce un doctor competent pentru a-l consulta pe mos Costache, victima a masinatiunilor Aglaei si ale lui Stanica Ratiu.

Prin descrierea interiorului casei din Bucuresti a lui Pascalopol descoperim, impreuna cu Felix Sima, rafinamentul artistic, gustul apolinic al ordinii si al armoniei, atractia pentru obiectele rare, mai ales de provenienta exotica, eruditia indelung exersata - care laolalta definesc si integresc personalitatea lui Pascalopol. (E de adaugat ca aceeasi noblete si aristocratie, dar intr-un chip mai rustic, le intalnim si in imaginile de interior ale descrierii conacului din Baragan).

Episodul prilejuieste naratorului omniscient si o fireasca incursiune in trecutul personajului, prin tehnica rezumatului.

Secventa cu secventa, naratorul compune, treptat si cu transparenta simpatie, profilul-tip al mosierului rafinat si epicureu, neuitand sa sublinieze, din aceeasi perspectiva a lui Felix Sima, contrastul pregnant dintre acesta si apa-ritiile caricaturale, aproape grotesti ale lui mos Costache si

Aglaei.

Prin "pasiunea clasificatiei morale" (D. Micu) pe care o dovedeste autorul, avem astfel, in Enigma Otiliei, finetea si delicatetea, generozitatea si nobletea artistica (desi sub fonna aptitudinii creatoare deviate) fata in fata cu vulgaritatea si marginirea, indolenta si impostura.